

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרנאים
מועד הבחינה: חורף תשס"ז, 2007
מספר השאלון: 137,001203

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים ושלושה רבעים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	–	קטע שלא נלמד	–	(4x3)	–	12 נקודות
פרק שני	–	נושא הגג: "מלכים ונביאים"	–	(14x2)	–	28 נקודות
פרק שלישי	–	נושאי החתך	–	(14x1) + (14x2) + (9x2)	–	60 נקודות
	–	סה"כ	–		–	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון - קטע שלא נלמד (12 נקודות)

קרא שמות, ל"ב, 14-1

א וַיֵּרָא הָעָם כִּי-בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן-הַהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל-
 אֹהֶלן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם וַעֲשֵׂה-לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ
 כִּי-זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הָעֵלְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַענוּ
 ב מה-הִיָּה לוֹ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֹהֶלן פִּרְקוּ נִזְמוֹ הַזֶּהב אֲשֶׁר
 ג בָּאוּנִי נְשִׁיכֶם בְּנִיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְהֵבִיאוּ אֵלָי: וַיִּתְפַּרְקוּ כָל-
 ד הָעָם אֶת-נִזְמוֹ הַזֶּהב אֲשֶׁר בְּאוּנֵיהֶם וַיְבִיאוּ אֶל-אֹהֶלן: וַיִּקַּח
 מִידָם וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֶרֶט וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסִּכָּה וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים
 ה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלְוֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֵּרָא אֹהֶלן וַיִּבֶן
 ו מִזְבֵּחַ לִפְנֵיו וַיִּקְרָא אֹהֶלן וַיֹּאמֶר חֵג לַיהוָה מִחֵד: וַיִּשְׁפִּימוּ
 מִמַּחֲרַת וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּגְשׂוּ שִׁלְמִים וַיֵּשֶׁב הָעָם לֵאכֹל וּשְׂתוֹ
 וַיִּקְמוּ לַצַּחֲקִים:

ז וַיִּדְבַר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵךְ-יָרֵד בִּי שַׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הָעֵלִיתָ
 ח מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: סָרוּ מִיָּד מִן-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם עֲשׂוּ לָהֶם
 עֵגֶל מִסִּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ-לוֹ וַיִּזְבְּחוּ-לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵיךָ
 ט יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלְוֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 י רְאִיתִי אֶת-הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם-קִשְׁתֵּי-עֵרֶף הוּא: וְעַתָּה הִנְיָחָה
 יא לִי וַיַּחַד-אֲפִי בָהֶם וְאֶכְלֶם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָדוֹל: וַיַּחַל מֹשֶׁה
 יב אֶת-פְּנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר לְמָה יַחַד אֲפֶךָ בְּעַמְּךָ אֲשֶׁר
 הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גָּדוֹל וּבִיד חֲזָקָה: לְמָה יֹאמְרוּ
 מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לְהַדְגֹּת אֹתָם בְּהָרִים וּלְכַלְתָּם
 מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה שׁוּב מִחֲדוֹן אֲפֶךָ וְהַנַּחֵם עַל-הַרְעָה לְעַמְּךָ:
 יג זְכוֹר לְאַבְרָהָם לַיצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם
 יד בְּךָ וַתְּדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרָבָה אֶת-זִרְעֶכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל-
 הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזִרְעֶכֶם וַנְּחַלּוּ לְעַלְמִים: וַיַּנַּחֵם
 יו יְהוָה עַל-הַרְעָה אֲשֶׁר דִּבַּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ:

* "בושש" - איחר, התמהמה.

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה – 4 נקודות).

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. הביטוי "להעלות מארץ מצרים" חוזר בקטע בשינויים קלים.

א. צטט שלוש הופעות של הביטוי, וציין מי הוא זה שהעלה את העם ממצרים

בכל אחת מההופעות. (3 נקודות)

ב. כיצד תורם ביטוי זה בהקשרו להדגשת חומרת החטא המתואר בקטע?

(נקודה אחת)

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. ע' חכם פירש את פסוק 1: "שלא התכוונו עובדי העגל לקבל עליהם את אלוהותו של העגל

במקום אלוהותו של ה', אלא שסברו שהעגל הוא כלי עשוי לקבל כוחות אלוהיים".

קרא גם מלכים א', י"ב, 25-30.

יש הטוענים כי ירבעם (במלכים א') מעניק לעגל משמעות אחרת מזו שניתנה לו

בשמות, ל"ב, לפי פירושו של חכם. הסבר טענה זו, ובסס את תשובתך.

3. קרא גם מלכים א', י"ט, 9-10.

מתגובת משה על דברי ה' (בשמות, ל"ב) אפשר ללמוד על תפקיד הנביא בשעת משבר.

מהו תפקיד הנביא כפי שממלא אותו משה (בשמות), והאם אליהו (במלכים א') ממלא

תפקיד זה באותו האופן? נמק את תשובתך.

4. קרא פסוקים 7-14 בקטע שלפניך.

איזה עונש עלול ה' להטיל על העם, לפי הפסוקים? כתוב בלשוך שלושה נימוקים שמשה

מעלה כדי למנוע עונש זה.

* * *

פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים" (28 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 5-6, ועל אחת מהשאלות 7-8.

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף – 7 נקודות; סה"כ – 14 נקודות לשאלה)

ענה על אחת מהשאלות 5-6.

5. קרא מלכים א, ט"ז, 23-33.

בשנת שלשים ואחת שנה לאסא מלך יהודה מלך עמרי כ
 על-ישראל שתים עשרה שנה בתרצה מלך שש-שנים: ויקן כ
 את-ההר שמרון מאת שמר בכנרים בסף ויבן את-ההר
 ויקרא את-שם העיר אשר בנה על שם-שמר אדני
 ההר שמרון: ויעשה עמרי הרע בעיני ה': וירע מכל כ
 אשר לפניו: וילך בכל-דרך ידבעם בן-נבט ובחטאתיו כ
 אשר החטיא את-ישראל להכעיס את-ה': אלהי ישראל
 בהבליהם: ויתר דברי עמרי אשר עשה וגבורתו אשר עשה כ
 הלא-הם כתובים על-ספר דברי הימים למלכי ישראל:
 וישכב עמרי עם-אבתיו ויקבר בשמרון וימלך אחאב בנו כ
 תחתיו: ואחאב בן-עמרי מלך על-ישראל כ
 בשנת שלשים ושמנה שנה לאסא מלך יהודה וימלך אחאב
 בן-עמרי על-ישראל בשמרון עשרים ושתים שנה: ויעש ל
 אחאב בן-עמרי הרע בעיני ה': מכל אשר לפניו: ויהי ל
 הנקל לכתו בחטאות ידבעם בן-נבט ויקח אשה את-איזבל
 בת-אתבעל מלך צידונים וילך ויעבד את-בעל וישתחו לו:
 ויקם מזבח לבעל בית הבעל אשר בנה בשמרון: ויעש ל
 אחאב את-האשרה ויוסף אחאב לעשות להכעיס את-ה':
 אלהי ישראל מכל מלכי ישראל אשר היו לפניו:

ובחטאתו

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 23-24.

מהו הקשר בין האירוע הנזכר בפסוקים אלה ובין שם המקום, וכיצד מכנים קשר כזה
בפרשנות המקרא?

ב. קרא פסוקים 26-27.

(1) מהו הקושי העולה מהמילה "גבורתו" בפסוק 27 לאור הכתוב בפסוק 26?
(3 נקודות)

(2) במצבת מישע מלך מואב כתוב:

"עמרי מלך ישראל, ויענו (=שעבד) את מאב ימן רבן... וירש עמרי את ארץ מהדבא".

כיצד הכתוב במצבת מישע יכול לפתור את הקושי שציינת בסעיף (1)?
(4 נקודות)

ג. קרא פסוקים 31-33 בקטע.

מהי עמדת ההיסטוריוגרף (=הכותב) כלפי נישואי אחאב, וכיצד הוא מבטא אותה
בפסוקים 31-32 בקטע?

אֱלֹהֵי הַחַקִּים
וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיךָ לָךְ לְדִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־
הָאֲדָמָה: אַבְדוּ תִּאבְדוּן אֶת־כָּל־הַמְקוֹמוֹת אֲשֶׁר עֲבַדְתֶּם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הַהָרִים
הַרְמִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: וּנְתַצְתֶּם אֶת־
מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבְדֹתָם אֶת־מִצְבֹּתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ
וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שֵׁמֶם מִן־הַמְקוֹם הַהוּא:
לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אִם־אֶל־הַמְקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
ה' אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שְׁבֵטֵיכֶם לְשׂוֹם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לִשְׁכֵנוֹ
תִּדְרְשׁוּ וּבֹאתָ שָׁמָּה: וְהִבֵּאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וּזְבַחֵיכֶם וְאֵת
מַעֲשֵׂדֹתֵיכֶם וְאֵת תְּרוֹמַת יִדְכֶם וְגִדְרֵיכֶם וְגִדְבַתֵיכֶם וּבְכֹרֹת
בְּקֹרְבָנֵי וְצֹאנֵיכֶם: וְאִכַּלְתֶּם־שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם
בְּכָל־מַשְׁלַח יְדְכֶם אֹתָם וּבִתְיֹכֶם אֲשֶׁר בְּרִכְךָ ה' אֱלֹהֵיךָ:
לֹא תַעֲשׂוּן כָּל־אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם כִּי־אִישׁ כָּל־הַיִּשְׂרָאֵל
בְּעֵינָיו: כִּי לֹא־בֹאתֶם עַד־עֵתָה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנַּחְלָה
אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ: וְעִבַּדְתֶּם אֶת־הַיִּרְדֵּן וַיִּשְׁבַּתֶּם
בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֵיכֶם מִנְחִיל אֹתְכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל־
אֵיבֵיכֶם מִסָּבִיב וַיִּשְׁבַּתֶּם־בְּטַח: וְהָיָה הַמְקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם
בּוֹ לִשְׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תִּבְיֵאוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנֹכִי
מַצִּוֶּה אֹתְכֶם עֹלֹתֵיכֶם וּזְבַחֵיכֶם מַעֲשֵׂדֹתֵיכֶם וְתְרוֹמַת יְדְכֶם
וְכֹל מִבְּחַר גִּדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ לַה': וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם
אֹתָם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהַתֵיכֶם וְהַלְוִי
אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אִין לוֹ חֶלֶק וְנַחֲלָה אִתְּכֶם: הִשְׁמַר לָךְ פֶּן־
תַּעֲלֶה עֲלֵיךָ בְּכָל־מְקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: כִּי אִם־בְּמְקוֹם אֲשֶׁר
יִבְחַר ה' בְּאַחַד שְׁבֵטֵיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֲלֵיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כָּל־
אֲשֶׁר אֲנֹכִי מַצִּוֶּה:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 5-2 בקטע.

(1) המילה "שם" באה לידי ביטוי בשני ציוויים שונים בקטע. הסבר מה הם הציוויים. (3 נקודות)

(2) קרא פסוק 5 בקטע, וכן **מלכים א**, ח', 27-30.

בשני הכתובים האלה באה לידי ביטוי תפיסת-אלוהות משותפת. מהי? (4 נקודות)

ב. קרא גם **מלכים ב**, כ"ג, 8.

יש הטוענים כי הכתוב **במלכים ב**, כ"ג, 8 מבטא יישום של החוק בפסוקים 13-14 שלפניך. הסבר טענה זו.

ג. (1) באיזו תקופה חובר חוק ריכוז הפולחן (בספר **דברים**) לפי הגישה המסורתית, ובאיזו תקופה חיברו אותו לפי הגישה המקובלת במחקר? (4 נקודות)

(2) קרא **מלכים ב**, כ"ב, 13.

הסבר כיצד דברי יאשיהו בפסוק זה יכולים לחזק את הגישה המסורתית. (3 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

7. קרא ירמיה, אי

א דברי ירמיהו בן-חלקיהו מן-הכהנים אשר בענתות בארץ
 ב בנימן: אשר היה דבר-ה' אליו בימי יאשיהו בן-אמון
 ג מלך יהודה בשלש-עשרה שנה למלכו: ויהי בימי יהויקים
 ד בן-יאשיהו מלך יהודה עד-תם עשתי-עשרה שנה
 ה לצדקיהו בן-יאשיהו מלך יהודה עד-גלות ירושלם בחדש
 ו החמישי: ויהי דבר-ה' אלי לאמר: בטרם
 ז אצורך בבטן ידעתוך ובטרם תצא מדחס הקדשתך נביא
 ח לגוים נתתיך: ואמר אהה אדני ה' הנה לא-ידעתי דבר
 ט כי-נער אנכי: ויאמר ה' אלי אל-תאמר נער אנכי כי-על-
 י כל-אשר אשלחך תלך ואת כל-אשר אצוך תדבר: אל-
 יא תירא מפניהם כי-אתך אני להצילך נאס-ה' וישלח ה'
 יב את-ידו ויגע על-פי ויאמר ה' אלי הנה נתתי דברי בפוך:
 יג ראה הפקדתיך והיום היה על-הגוים ועל-הממלכות לנתוש
 יד ולנתוץ ולהאבד ולהרוס לבנות ולנטוע: ויהי
 טו דבר-ה' אלי לאמר מה-אתה ראה ירמיהו ואמר מקל
 טז שקד אני ראה: ויאמר ה' אלי היטבת לראות כי-שקד
 טז אני על-דברי לעשותו: ויהי דבר-ה' אלי
 יז שנית לאמר מה אתה ראה ואמר סיר נפות אני ראה ופני
 יח מפני צפונה: ויאמר ה' אלי מצפון תפתח הרעה על כל-
 יט ישבי הארץ: כי הנה קרא לכל-משפחות ממלכות צפונה
 כ נאס-ה' ובאו ונתנו איש כסאו פתח ו שערי ירושלם ועל
 כא כל-חומתיה סביב ועל כל-ערי יהודה: ודברתי משפטי
 כב אותם על כל-דעתם אשר עזבוני ויקטרו לאלהים אחרים
 כג וישתחוו למעשי ידיהם: ואתה תאזר מתנך וקמת ודברת
 כד אליהם את כל-אשר אנכי אצוך אל-תחת מפניהם פן-
 כה אחתך לפניהם: ואני הנה נתתיך היום לעיר מבצר ולעמוד
 כו ברזל ולחמות נחשת על-כל-הארץ למלכי יהודה לשריה
 כז לכהניה ולעם הארץ: ונלחמו אליך ולא-יוכלו לך כי-אתך
 כח אני נאס-ה' להצילך:

אצורך

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 4-10 בקטע, וכן שמות, ג', 10-13.

בקטעים אלה מצוים משה וירמיהו לשמש שליחי אלוהים.

(1) במה דומות תגובותיהם של משה וירמיהו לשליחות? בסס את תשובתך על הכתובים. (3 נקודות)

(2) במה שונה שליחותו של ירמיהו משליחותו של משה, מבחינת קהל היעד? (4 נקודות)

ב. (1) קרא פסוקים 1-3, 15.

בפסוקים אלה (בשמותיהם של האנשים ובפרטים האחרים) נרמזים אירועים היסטוריים מתקופתו של הנביא.

(2) ציין שניים מן האירועים. (4 נקודות)

בפסוק 10 יש רצף של פעלים. במה רצף הפעלים והסדר שבו הם מופיעים יכולים ללמד על אופי נבואתו של ירמיהו? (3 נקודות)

ג. קרא פסוקים 10-19.

בקטע שלפניך יש שני מראות סמליים.

(1) הסבר כיצד המראה הסמלי הראשון ומשמעותו מחזקים את דברי ה' לירמיהו בפסוקים אלה. (4 נקודות)

(2) על המראה הסמלי השני נאמר: "מצפון תִּפְתַּח הַרְעָה". מהי המשמעות של ביטוי זה בלימנו? (3 נקודות)

א וַיְהִי דְבַר-הַיְיָ אֵלַי
ב לֵאמֹר: הֲלֹךְ וּקְרֵאתָ בְּאוֹנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר הַיְיָ
זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵת כְּלוּלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אֶתְרִי
ג בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ רֵאשִׁית
ד תְּבוֹאֲתָה כֹל-אֲכָלוּ וַאֲשֵׁמוּ דַעַה תֵּבֵא אֲלֵיהֶם נֹאס-
הַיְיָ: שָׁמְעוּ דְבַר-הַיְיָ בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל-
ו מִשְׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל: כֹּה אָמַר הַיְיָ מִה־מֵצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם
ז בִּי עוֹל כִּי רִחַקוּ מֵעָלַי וַיֵּלְכוּ אַחֲרַי הַהֶבֶל וַיִּהְיֶה לָּו: וְלֹא אָמְרוּ
ח אִיהַי הַיְיָ הַמַּעֲלָה אֶתְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַמּוֹלִיךְ אֶתְנוּ
ט בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרֵבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ עֵיָה וְעַלְמוֹת בְּאֶרֶץ לֹא-
י עֵבֶר בַּה אִישׁ וְלֹא-יֹשֵׁב אָדָם שָׁם: וַאֲבִיָא אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ
יא הַכְּרָמִל לֵאכֹל פְּרִיָה וְטוֹבָה וְתֵבֵאוּ וְתִטְמְאוּ אֶת-אֲרָצִי
יב וְנַחֲלֹתַי שְׁמַתֶם לְתוֹעֵבָה: הִכְהַנִּים לֹא אָמְרוּ אִיהַי הַיְיָ וְתִפְשִׁי
יג הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי וְהִרְעִים פִּשְׁעוּ בִי וְהִנְבִּיאִים נִבְּאוּ בְּבַעַל
יד וְאַחֲרַי לֹא-יִזְעָלוּ הַלְכוּ: לִכֵּן עַד אֲרִיב אֶתְכֶם נֹאס-
טו הַיְיָ: וְאֶת-בְּנֵי בְנֵיכֶם אֲרִיב: כִּי עֲבָרוּ אִי כְּתִיִם וְרָאוּ וְקָדַד שְׁלַחוּ
טז וְהִתְבּוֹנְנוּ מֵאֵד וְרָאוּ הֵן הִיְתָה כְּזֹאת: הֵהִימִיד גּוֹי אֱלֹהִים
יז וְהִמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי הַמִּיד כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל: שְׁמוֹ שָׁמַיִם
יח עַל-זֹאת וְשִׁעְרוּ חֲרָבוּ מֵאֵד נֹאס-
יט הַיְיָ: כִּי-שְׁתִּים דַּעוֹת עֲשֵׂה
כ עַמִּי אֶתִּי עֲזֹבוּ מִקּוֹד וּמִיִם חַיִּים לְחַצֵּב לֵהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֹת
כא נִשְׁבְּרִים אֲשֶׁר לֹא-יִכְלוּ הַמַּיִם:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 1-3.

- (1) בפסוק 3 הנביא משתמש במטפורה כדי לתאר את מעמדו של העם בעיני האל. הסבר את המטפורה. (3 נקודות)
- (2) הסבר במה הכתוב בפסוק 3 מהווה גמול על התנהגות העם המתוארת בפסוק 2. (4 נקודות)

ב. קרא פסוק 9 שלפניך, וכן ירמיה, י"ב, 1.

- (1) מהו הפועל החוזר בשני הפסוקים האלה, ומהי משמעותו (בהקשרו)? (3 נקודות)
- (2) אל מי מופנית כל אחת מהטענות המושמעות בפסוקים, ומהי הסיבה לכל טענה? (4 נקודות)

ג. בפסוקים 10-11 הנביא משתמש באמצעי ספרותי כדי לבטא לעג.

מהו האמצעי, ומהו הלעג המובע דרכו?

פרק שלישי - נושאי החתך (60 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על חמש שאלות:

בנושא החובה: על אחת מהשאלות 9-10.

בנושאי הבחירה (שאלות 11-20): ענה לפי ההוראות שבעמוד 15.

נושא חובה: "עלילות הראשית"

ענה על אחת מהשאלות 9-10 (לכל שאלה - 14 נקודות).

9. קרא בראשית, א', 14-19; תהלים, ק"ד, 10-23.

בראשית, א', 14-19

יד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם
 טו וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: וְהָיוּ
 טז לְמְאֹרֹת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן: וַיַּעַשׂ
 אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמְּאֹר הַגָּדֹל לְמַמְשַׁלַּת
 הַיּוֹם וְאֶת־הַמְּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשַׁלַּת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים:
 ז וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ: וְלַמַּשָּׁל
 ח בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 ט כִּי־טוֹב: וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם רִבְעִי:

תהלים, ק"ד, 10-23

א הַמַּשְׁלַח מֵעֵינַיִם בְּנַחְלִים בֵּין הָרִים
 ב יַחֲלִיכֹן: יִשְׁקוּ כָל־חַיֹּתָו שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּדָאִים צְמָאִם: עֲלִיהֶם
 ג עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁבּוּן מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ־קוֹל: מִשְׁקֵה הָרִים
 ד מַעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ: מִצְמִיחַ חֲצִיר וּלְבַהֲמָה
 ה וַיַּעֲשֶׂב לְעִבְדֹת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ: וַיִּנְוּ יִשְׁמַח
 ו לִב־אֲנוּשׁ לְהַצְהִיל פָּנָיִם מִשֶּׁמֶן וְלֶחֶם לִב־אֲנוּשׁ יִסְעֵד:
 ז יִשְׁבְּעוּ עֵצִי חַיִּי אֲרֻזִי לִבְנוֹן אֲשֶׁר נָטַע: אֲשֶׁר־שָׁם צִפְרִים
 ח יִקְנְנוּ חֲסִידָה בְרוּשִׁים בֵּיתָה: הָרִים הַגְּבוּהִים לִיעֲלִים סְלָעִים
 ט מִחֶסֶה לְשֹׁפְנִים: עֲשֵׂה יְרַח לְמוֹעֲדִים שָׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: תִּשְׁתַּחֲוֶה
 י חֶשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה בּוֹ־תִרְמַשׁ כָּל־חַיֹּת־יַעַר: הַבְּפִירִים שֹׁאֲגִים
 יא לְטָרֵף וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלִים: תִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ יֵאֲסֹפוּן וְאֵל־
 יב מְעוֹנָתָם יִדְבְּצוּן: יֵצֵא אָדָם לַפְעֹלוֹ וּלְעִבְדוֹתָו עַד־עֶרֶב:

א. קרא **בראשית**, א', 19-14; **תהלים**, ק"ד, 23-19.

בשני הכתובים מתואר תפקיד המאורות.

(1) ציין תפקיד של המאורות הנזכר בשני הכתובים. בסס את תשובתך על

הפסוקים. (3 נקודות)

(2) איזה רעיון מבקש משורר תהלים להדגיש באמצעות תיאורי היום והלילה?

הסבר. (4 נקודות)

ב. קרא **תהלים**, ק"ד, 18-10.

מסיפור הבריאה **בבראשית** ב' עולה שהעולם נברא בעיקר למען האדם, ואילו

מהקטע **בתהלים** עולה תפיסה שונה של הבריאה.

הסבר קביעה זו, ובסס אותה על שלוש דוגמאות מהקטע **בתהלים**. (7 נקודות)

10. קרא בראשית, ג', 1-6; ו', 1-4.

בראשית, ג', 1-6

א והנחש היה ערום מכל
 ב חית השדה אשר עשה יהוה אלהים ויאמר אל-האשה אף
 ב כי-אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן: ותאמר האשה
 ג אל-הנחש מפרי עץ-הגן נאכל: ומפרי העץ אשר בתוך-הגן
 א לא-אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתון:
 ד ויאמר הנחש אל-האשה לא-מות תמתון: כי ידע אלהים כי
 ב ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב
 ו ודע: ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה-הוא
 ל לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם-
 ל לאישה עמה ויאכל:

בראשית, ו', 1-4

א ויהי כי-החל האדם לרוב על-
 ב פני הארמה ובנות ילדו להם: ויראו בני-האלהים את-
 ב בנות האדם כי טובת הנה ויקחו להם נשים מכל אשר
 ג בחרו: ויאמר יהוה לא-ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא
 ד בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה: הנפלים היו בארץ
 ו בימים ההם וגם אחרי-כן אשר יבאו בני האלהים אל-
 ב בנות האדם וילדו להם המה הגברים אשר מעולם אנשי
 ה השם:

א. קרא את הקטע מפרק ג' שלפניך, וכן בראשית, ד', 3-8; 23-24.

בקטעים אלה מתוארת ההתדרדרות של המין האנושי.

ציין שלושה שלבים בהתדרדרות, והסבר כיצד אפשר לראות בהם הדרגה מן הקל

אל הכבד. בסס את תשובתך על הפסוקים. (8 נקודות)

ב. קרא את הקטע מפרק ו' שלפניך, ואת פירוש רד"ק לביטוי "בני האלהים" (ו', 2):

"בני השופטים והגדולים ומנהיגי המדינות. כי הם ייקראו אלהים, כמו: 'אלהים לא תקללי

(שמות, כ"ב, 27) והדומים לוי".

מפירוש רד"ק אפשר להבין כי החטא בפרק ו' חמור יותר משלושת החטאים שצינת

בסעיף א. הסבר. (6 נקודות)

לפניך חמישה נושאי בחירה, ובכל נושא שתי שאלות:
שאלת חתך ושאלה בהיקף מצומצם.
ענה על ארבע מבין השאלות 11-20 (סך הכול – 46 נקודות).
לפניך השלבים בבחירת השאלות:

- (1) סמן לעצמך את שלושת הנושאים שלמדת.
- (2) מבין נושאים אלה, ענה על שתי שאלות חתך.
- (3) ענה על שתי שאלות בהיקף מצומצם:

– על שאלה אחת מנושא שכבר עסקת בו בשאלת חתך.
– על שאלה נוספת מהנושא שלא עסקת בו בשאלת חתך.

נושא בחירה: "חורבן, גלות וגאולה"

11. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא חגי, א', 11-7; זכריה, ח', 9-17.

חגי, א' 11-7

ז כֹּה אָמַר ה': צְבָאוֹת שִׁימוּ לִבְבְּכֶם עַל-
 ח דְּרֹבְיֹכֶם: עַל־הַהָר וְהַבְּאֵרֹת עַץ וּבְנוֹ הַבַּיִת וְאֶרְצָהּ בּוֹ וְאֶכְבֵּד
 ט אֶמְד ה': פְּנֵה אֶל-הַרְפָּה וְהִנֵּה לְמַעַט וְהַבְּאֵרֹת הַבַּיִת
 י וְנִפְחָתִי בּוֹ יַעַן מָה נָאִם ה': צְבָאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר-הוּא
 י חָרַב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ: עַל-כֵּן עָלִיכֶם כָּל־אֵו שָׁמַיִם
 יא מִטֵּל וְהָאָרֶץ כָּל־אֶה וּבֹלָה: וְאֶקְרָא חֶרֶב עַל-הָאָרֶץ וְעַל-
 הַהָרִים וְעַל-הַדָּגָן וְעַל-הַתִּירֹשׁ וְעַל-הַיְצֵהָר וְעַל אֲשֶׁר
 תּוֹצִיא הָאֲדָמָה וְעַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל-יִגְיַע
 כַּפְּיִם:

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

כֹּה אָמַר ה' ט
 צְבָאוֹת תִּחְזַקְנָה יְדֵיכֶם הַשְּׁמַעִים בַּיָּמִים הָאֵלֶּה אֶת הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה מִפִּי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בְּיוֹם יוֹסֵד בַּיִת ה' ה' צְבָאוֹת
 הַהֵיכָל לְהִבְנוֹת: כִּי לִפְנֵי הַיָּמִים הָהֵם שָׁכַד הָאָדָם לֹא נִהְיָה
 וְשָׂכַר הַבְּהֵמָה אֵינְנָה וְלִיּוֹצֵא וּלְבֹא אֵין שְׁלוֹם מִן הַצָּד וְאַשְׁלַח
 אֶת-כָּל-הָאָדָם אִישׁ בְּרֵעֵהוּ: וְעַתָּה לֹא כִימִים הָרִאשֹׁנִים אֲנִי
 לְשֹׂאֲרֵית הָעַם הַזֶּה נָאִם ה' צְבָאוֹת: כִּי-דָרַע הַשְּׁלוֹם
 הַגָּפֶן תִּתֵּן פְּרִיָּה וְהָאֲרֶץ תִּתֵּן אֶת-יְבוּלָהּ וְהַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ
 טֶלֶם וְהַנְּחֹלְתֵי אֶת-שֹׂאֲרֵית הָעַם הַזֶּה אֶת-כָּל-אֱלֹהִים: וְהָיָה
 כַּאֲשֶׁר הָיִיתֶם קָלִלָה בְּגוֹיִם בַּיִת יְהוּדָה וּבַיִת יִשְׂרָאֵל
 בֶּן אוֹשִׁיעַ אֲתֶכֶם וְהָיִיתֶם בְּרֻכָּה אֶל-תִּירָאוּ תִחְזַקְנָה
 יְדֵיכֶם: כִּי כֹה אָמַר ה' צְבָאוֹת כַּאֲשֶׁר
 זָמַמְתִּי לְהַרְעֵ לָכֶם בְּהַקְצִיף אֲבֹתֵיכֶם אֹתִי אָמַר ה' צְבָאוֹת
 וְלֹא נִתְמַתִּי: כֵּן שִׁבְתִּי זָמַמְתִּי בַּיָּמִים הָאֵלֶּה לְהִיטִיב אֶת-
 יְרוּשָׁלַם וְאֶת-בַּיִת יְהוּדָה אֶל-תִּירָאוּ: אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
 תַּעֲשׂוּ דַבְּרוּ אִמֶּת אִישׁ אֶת-דַּעְתּוֹ אִמֶּת וּמִשְׁפַּט שְׁלוֹם שִׁפְטוּ
 בְּשַׁעֲרֵיכֶם: וְאִישׁ וְאֶת-דַּעַת דַּעְתּוֹ אֶל-תִּחְשְׁבוּ בְּלִבְבְּכֶם
 וּשְׁבַעַת שִׁקֹּד אֶל-תִּאָּהֲבוּ כִּי אֶת-כָּל-אֱלֹהֵי אֲשֶׁר שָׁנְאֵתִי נָאִם
 ה':

חגי וזכריה מעודדים את העם לעשות מעשה, שבעקבותיו יינתן גמול.

א. מהו המעשה, ומהו הגמול המשותף? (10 נקודות)

ב. זכריה מְתַנֶּה את מתן הגמול בתנאי נוסף. מהו התנאי? (4 נקודות)

12. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא תהלים, קל"ז.

א על־נְהוֹת וּבְבֹל שֵׁם יִשְׁבְּנוּ גַם־בְּכִינוּ בּוֹכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: עַל־
 ג עַרְבִים בַּתּוֹכָה תִּלְיֵנוּ כַּנְּרוֹתֵינוּ: כִּי שֵׁם וּ שְׁאֵלֵנוּ שׁוֹבֵינוּ
 ד הַבְּרִי־שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אִיךְ נִשִּׁיר
 ה אֶת־שִׁיר־יְהוָה: עַל אֲדָמַת נֶבֶר: אִם־אֶשְׁפָּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח
 ו יָמֵינוּ: תִּדְבֶּק לְשׁוֹנֵי וְלַחֲכֵי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵי אִם־לֹא אֵעֲלֶה
 ז אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֵחָתִי: זְכַר יְהוָה וְלִבִּי אֲדוּם אֵת יוֹם
 ח יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ וְעָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: בַּת־בְּבֹל הַשְּׂדוּדָה
 ט אֲשֶׁרִי שִׁיְשָׁלֵם־לְךָ אֶת־גְּמוּלְךָ שְׂגַמְלַת לָנוּ: אֲשֶׁרִי וְשִׂיֵּאֲחָז
 וּנְפִי אֶת־עַלְלִיךָ אֶל־הַסֶּלַע:

- א. מפסוקים 3-4 עולה סיבה לכך שהגולים מחברים מזמור זה. מהי הסיבה?
(5 נקודות)
- ב. בימינו נהוג שבטקס הנישואין החתן אומר את פסוקים 5-6 שבקטע,
ושובר כוס זכוכית.
הסבר את הקשר בין מנהגים אלה ובין הכתוב בפסוקים אלה. (4 נקודות)

נושא בחירה: "אדם וגורלו בספרות החכמה"

13. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא איוב, ד', 9-1; ח', 7-1.

איוב, ד', 9-1

וַיִּשַׁן אֱלִיפַז הַתִּימָנִי וַיֹּאמֶר: הַנֶּסֶה דַּבֵּר אֵלַיךָ תֵּלְאָה וְעַד
 בְּמַלְיָן מִי יוּכַל: הִנֵּה יִסְרֹת רַבִּים וַיְרִים דַּפּוֹת תַּחֲזֹק: בּוֹשֵׁל
 יְקִימוּן מַלְיָךְ וּבְרַבִּים כְּדַעוֹת תֵּאֱמֹן: כִּי עֲתָה וּתְבוֹא אֵלַיךָ
 וְתֵלֵא תִּגַע עֲדֶיךָ וְתִבְהַל: הֲלֹא יִרְאֶתְךָ כְּסִלְתְּךָ תִּקְוֹתְךָ וְתִם
 דִּדְכֶיךָ: זְכַרְנָא מִי הוּא נָקִי אֲבָד וְאִיפֹה יִשְׁרִים נִכְחָדוּ: כִּי אֲשֶׁר
 רָאִיתִי חֲדָשִׁי אֲוֹן וְזָדֵעִי עָמַל יִקְצֹדְהוּ: מִנְשֻׁמַּת אֱלוֹהִים יֵאבְדוּ
 וּמְרוּחַ אִפּוֹ יִכְלוּ:

איוב, ח', 7-1

וַיִּשַׁן אֱלִיפַז הַתִּימָנִי וַיֹּאמֶר: עַד-אֵן תִּמְלַל-אֱלֹהִים וְדַוּת כִּבְיֹה אֲמַרֶיךָ
 פִּיךָ: הֲאֵל יַעֲוֶה מִשְׁפָּט וְאִם-שֹׁדֵי יַעֲוֶה-צֶדֶק: אִם-בְּנֶיךָ חֲטָאוּ
 לֹא וַיִּשְׁלַחֲם בְּיַד-פִּשְׁעֵם: אִם-אֲתָה תִּשְׁחַד אֶל-אֵל וְאֶל-שֹׁדֵי
 תִּתְחַנֵּן: אִם-יִסְוֶךָ וַיִּשָׁר אֲתָה כִּי-עֲתָה יַעֲדֶךָ עֲלֶיךָ וְשִׁלְמֵם נֹת
 צֶדֶקְךָ: וְהִיָּה רֵאשִׁיתְךָ מִצֶּעֶר וְאַחֲרֵיתְךָ יִשְׁגָּה מֵאֵד:

א. גם הרעים וגם איוב עוסקים בשאלת הגמול.

(1) דברי הרעים משקפים אותה דעה בשאלת הגמול. מהי דעתם?

בסס את תשובתך על שני הכתובים. (4 נקודות)

(2) קרא גם איוב, ט', 22-24.

בדברי איוב אפשר לזהות שתי התייחסויות שונות לשאלת הגמול.

מה הן? הסבר את תשובתך. (4 נקודות)

ב. מהו ההבדל בין יחסו של אליפז לאיוב ובין יחסו של בלדד לאיוב?

נמק ובסס את תשובתך על שתי דוגמאות מכל כתוב. (6 נקודות)

14. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא משלי, א', 7-1.

א מוֹשֵׁלֵי שְׁלֵמָה בְּיָדָיו מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: לְדַעַת חֲכָמָה וּמוֹסֵר
 ב לְהַבִּין אִמְרֵי בִינָה: לְקַחַת מוֹסֵר הַשֶּׁקֶל צְדָק וּמִשְׁפָּט
 ג וּמִשְׁרִים: לָתֵת לַפְתָּאִים עֲרֻמָּה לְנַעַר דַּעַת וּמִזְמָה: יִשְׁמַע
 ד חָכָם וַיִּוֹסֵף לְקַח וּנְבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה: לְהַבִּין מִשָּׁל וּמְלִיצָה
 ה דְּבַרֵי חֲכָמִים וּחִידָתָם: יֵרָאֵת הָאֵל רֵאשִׁית דַּעַת חֲכָמָה
 וּמוֹסֵר אֲוִילִים בָּזוּ:

א. כתוב שלוש מטרות להבאת המשלים במשלי, לפי הקטע, והסבר כל אחת מהן.

(5 נקודות)

ב. ציין שני שורשים מנחים (או מילים מנחות) בפסוקים אלה. כיצד אפשר להבין

בעזרתם את המסר העיקרי בקטע? (4 נקודות)

נושא בחירה: "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

15. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא תהלים, כ"ג; קכ"א.

תהלים, כ"ג

א מִזְמוֹר לְדָוִד הִיא רְעִי לֹא אֶחָסֵד: בְּנֵאוֹת דָּשָׂא יִרְבִּיעַנִי עַל-
 ג מִי מִנְחֹזֹת יִנְהַלְנִי: נַפְשִׁי יִשׁוּבֵב יִנְחַנִּי בְּמַעְגְלֵי-צֶדֶק לְמַעַן
 ד שָׂמוּ: גַּם כִּי-אַלְךָ בְּגִיא עֲלָמוֹת לֹא-אֵירָא רַע כִּי-אַתָּה עִמָּדִי
 ה שְׂבִטְךָ וּמִשְׁעֲנֵתְךָ הֵמָּה יִנְחַמְנִי: תַּעֲדֶךָ לִפְנֵי וּשְׁלַחֵן נֶגֶד צַדִּיקִי
 ו דְשַׁנֵּת בְּשִׁמְן רֵאשִׁי כּוֹסֵי רוּיָה: אֲךָ וְטוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל-יָמֵי
 חַיִּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית-הָ: לְאֶרֶךְ יָמִים:

תהלים, קכ"א

א שִׁיר לְמַעְלוֹת אֲשָׂא עֵינֵי אֶל-הַהַרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי: עֲזָרִי
 ג מֵעַם הָ: עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אֶל-יָתֵן לְמוֹט רַגְלְךָ אֶל-יָנוּם
 ד שְׂמֶרְךָ: הִנֵּה לֹא-יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: הִיא שְׂמֶרְךָ
 ו הִיא צֶלְךָ עַל-יַד יְמִינְךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא-יִכְבֶּה וַיְרַח כְּלִילָה:
 ז הִיא יִשְׂמֶרְךָ מִכָּל-רָע יִשְׁמֹר אֶת-נַפְשְׁךָ: הִיא יִשְׁמֹר-צֵאתְךָ
 וּבּוֹאֲךָ מֵעֵתָה וְעַד-עוֹלָם:

בשני המזמורים שלפניך מביע המשורר ביטחון בה'.

א. כתוב שני דימויים של ה' במזמור כ"ג, ודימוי אחד של ה' במזמור קכ"א.

בסס את תשובתך על הכתובים. (6 נקודות)

ב. במזמורים שלפניך באות לידי ביטוי בקשות של הפרט, אולם יש הרואים במזמורים התייחסות לכלל ישראל.

הסבר את שתי אפשרויות הפירוש, לפי אחד מהמזמורים שלפניך. (8 נקודות)

16. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא איכה, ה', 1-17.

ז	זכר ה' מה־היה לנו הבֵּיט וּרְאֵה אֶת־חַדְרֹפְתֵנוּ: נַחֲלֹתֵנוּ	
ח	נִהְפְכָה לְזָרִים בְּתֵינוּ לְנִכְרִים: יְתוּמִים הָיִינוּ אֵין אָב אֲמֹתֵנוּ:	ואין
ט	פְּאַלְמָנוֹת: מִיָּמֵינוּ בְּכֶסֶף שְׁתֵּינוּ עֵצֵינוּ בְּמַחִיר יָבֵאוּ: עַל	
י	עֲוֹנוֹנוּ נִדְדַפְנוּ יָגֵעַנוּ לֹא הִנֹּחַ לָנוּ: מִצָּרִים נָתַנוּ יָד אֲשׁוּר	ולא
יא	לְשִׁבְעַ לָחֶם: אֲבוֹתֵינוּ חָטְאוּ אִינָם אֲנַחְנוּ עֹנֵתֵיהֶם סָבַלְנוּ:	ואינם ואנחנו
יב	עֲבָדִים מְשָׁלוּ בָנוּ פֶדָק אֵין מִיָּדָם: בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לְחַמְנוּ	
יג	מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר: עֹרֵנוּ פִתְנוּר נִכְמְרוּ מִפְּנֵי זִלְעָפוֹת	
יד	דָּעַב: נָשִׁים בְּעֵינֵינוּ עָנוּ בַתְּלַת בְּעָרֵי יְהוּדָה: שָׂרִים בְּיָדָם	
טו	נָתְלוּ פָנֵי זָקֵנִים לֹא נִהְדָּרוּ: בַּחֲדָרִים טָחוּן נָשְׂאוּ וּנְעָרִים	
טז	בְּעֵין פְּשָׁלוּ: זָקֵנִים מִשְׁעַר שַׁבְתוּ בַחֲדָרִים מִנְּגִינָתָם: שַׁבַּת	
טז	מְשׁוּשׁ לִפְנֵינוּ נִהְפַךְ לְאֵבֶל מְחֹלְנוּ: נִפְלָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ	
יז	אֲוִדְנָא לָנוּ כִּי חָטְאוּנוּ: עַל־זֶה הָיָה דָוָה לִפְנֵינוּ עַל־אֵלֶּה	
	חָשְׁבוּ עֵינֵינוּ:	

בפסוקים אלה נזכרות שתי תפיסות גמול ביחס לחורבן, שתיהן תפיסות גמול קיבוצי.
 במה בכל זאת שונות שתי התפיסות זו מזו?

נושא בחירה: "חוק וחברה במקרא"

17. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא דברים, כ', 7, 18-10.

דברים, כ', 7

ומיר

הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרֶשׁ אִשָּׁה וְלֹא לְקַחָהּ יֵלֵךְ וְיָשֵׁב לְבֵיתוֹ פְּרִימֹת
בְּמִלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקְחָהּ:

דברים, כ', 18-10

ביתקרב אל

א עֵיד לְהִלָּחֵם עָלֶיךָ וְקִרְאתָ אֵלֶיךָ לְשָׁלוֹם: וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם
תַּעֲנֶנּוּ וּפְתַחְתָּה לָךְ וְהָיָה כָּל־הָעָם הַנִּמְצָא־בָּהּ יִהְיוּ לָךְ לְמַס
ב וְעַבְדֶּיךָ: וְאִם־לֹא תִשְׁלִים עִמָּךְ וְעָשִׂיתָ עִמָּךְ מִלְחָמָה וְצָרָת
ג עָלֶיךָ: וּנְתַנָּה לָּהֶם אֱלֹהֶיךָ בַיָּדְךָ וְהַפִּיתָ אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ לְפִי
ד חֶרֶב: רַק הַנְּשִׂים וְהַטָּף וְהַבְּהֵמָה וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעִיר כָּל־
ה שְׁלָלָה תָּבוֹז לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־שְׁלַל אֵיבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָּהֶם אֱלֹהֶיךָ
ו ז: כִּן תַּעֲשֶׂה לְכָל־הָעָרִים הַרְחֹקֹת מִמֶּךָ מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי
ז הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הֵנָּה: רַק מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לָּהֶם אֱלֹהֶיךָ
ח נָתַן לָךְ נַחֲלָה לֹא תַחֲיֶה כָּל־נִשְׁמָה: בִּידְחָרְם תַּחֲרִימֵם הַחַתִּי
וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי כָּאֲשֶׁר צִוָּךְ לָּהֶם אֱלֹהֶיךָ:
יח לְמִעַן אֲשֶׁר לֹא־יִלְמְדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כָּכָל תּוֹעֵבֹתֶם אֲשֶׁר
עָשׂוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וַחֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

א. (1) איזו התנהגות, הנדרשת מחיילים במלחמה, מתוארת בפסוקים 10-15?
(3 נקודות)

(2) קרא פסוקים 10-18, וכן את שני הפירושים שלפניך:

רמב"ן (לפסוק 10): "קריאת השלום אפילו במלחמת מצוה היא [חובה] שחייבים לקרוא לשלום אפילו לשבעה עממים, שהרי משה קרא לשלום לסיחון מלך האמורי".
רש"י (לפסוק 18): "אם עשו תשובה ומתגיירין – אתה רשאי לקבלם".
רמב"ן ורש"י מתייחסים לקושי העולה מפסוקים 16-17.

מהו הקושי, וכיצד כל אחד מהפרשנים פותר קושי זה? (7 נקודות)

ב. קרא פסוק 7 שלפניך, וכן דברים, כ"ד, 5.

מהו הדין המשותף בפסוקים אלה? כתוב בלשונך את הנימוק השונה בכל פסוק.

(4 נקודות)

18. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא דברים, ה', 6-18.

ו אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ
 ז אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: לֹא־יְהִי לְךָ
 ח אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי: לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל כָּל־תְּמוּנָה
 אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם
 ט מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִי ה'
 י אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֵינַי אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־שְׁלִישִׁים
 יא וְעַל־רִבְעִים לְשֵׁנָאֵי: וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׂמְרֵי
 יב מִצְוֹתַי: לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא כִּי לֹא
 יג יִנְקֶה ה' אֶת־אִשְׁרֵי־שָׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׂוֹא: שְׁמוֹד
 יד אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ: שֵׁשֶׁת יָמִים
 טו תַּעֲבֹד וַעֲשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת ל' ה'
 טז אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ־
 וְאִמְתֶּךָ וְשׂוֹרְךָ וְחֹמְדְךָ וְכָל־בְּהֵמַתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן
 טז יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ כְּמוֹךָ: וּזְכַרְתָּ כִּי עַבְדְּהָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 יז וַיֹּצֵאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה עַל־פְּנֵי צוּר
 יח ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת: כִּבְד
 יט אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן וַיָּאֲרִיכֶן
 כ יָמֶיךָ וְלִמְעַן יֵטֵב לְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן
 כא לְךָ: לֹא תִרְצַח וְלֹא
 כב תִּנְאַף וְלֹא תִגְנֹב
 כג תַּעֲנֶה בְרֵעֶךָ עַד שׂוֹא: וְלֹא
 כד תַּחְמוֹד אֶשֶׁת רֵעֶךָ וְלֹא
 כה תִתְאוֹוֶה בֵּית רֵעֶךָ שְׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ וְאִמְתּוֹ שׂוֹרְוֹ וְחֹמְדוֹ וְכָל אֲשֶׁר
 לו לרֵעֶךָ:

מצותי

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

קרא גם את הפתיחה לחוקי חמורבי:

10. בַּעַת הַהֵיא, קְרָאוּ לִי אֲנִי וְאַנְלִל בְּשָׁמַי, הַנְּסִיד הַנְּאָמָן וַיִּרְא
הָאֱלִים,

11. לְמַעַן הִוְדַע צָדֵק בְּקֶרֶב הָאָרֶץ,

12. לְמַעַן כִּלּוֹת עוֹשֵׂה־רָעָה וְרָשָׁע,

13. לְמַעַן לֹא יַעֲשֶׂק הַחֹזֵק אֶת הַחֲלָשׁ,

14. לְמַעַן זְרוּחַ כְּמוֹ שֶׁשֶׁשׁ עַל 'שְׁחוּרֵי הָרֵאשׁ' לְהָאִיר אֶרֶץ,

15. לְמַעַן הִרְבוֹת טוֹבָה לְבְנֵי־אָנוּשׁ.

16. ח'מַרְבִּי, הָרוּעָה, קְרוּא אַנְלִל, אָנְכִי!

א. מהו ההבדל בין החוק המקראי לחוקי חמורבי מבחינת מקוב החוק? בסס את דבריך

על שני הקטעים. (4 נקודות)

ב. יש הטוענים כי קיים דמיון בין מטרת חוקי חמורבי ובין חוקים אחדים מעשרת

הדיברות.

בסס טענה זו על שני הקטעים. (5 נקודות)

נושא בחירה: "המאבק לחברה מוסרית - ערך מרכזי בנבואה"

19. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא ישעיה, א', 11-17; ירמיה, ז', 9-15.

ישעיה, א', 11-17

א למה לי רב־זבחיכם
 יב יאמר ה' שבעתי עלות אילים וחלב מדיאים ודם פרים
 יג וכבשים ועתודים לא חפצתי: כי תבאו לדאות פני מי־בקש
 יד זאת מידכם דמם חצרי: לא תוסיפו הביא מנחת־שוא
 טו קטרת תועבה היא לי חדש ושבת קרא מקרא לא־אוכל
 טז און ועצרה: חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי
 טז לטרח נלאיתי נשא: ובפרשכם פפיקם אעלים עיני מכם
 יז גם פי־תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים מלאו:
 יח רחצו הזכו הסירו רע מעלליכם מנגד עיני חדלו הרע:
 יט למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום ריבו
 אלמנה:

ירמיה, ז', 15-9

ט הגנב ורעו ונאף והשבע
 י לשקר וקטר לבעל והלך אחרי אלהים אחרים אשר לא־
 י ידעתם: ובאתם ועמדתם לפני בבית הזה אשר נקרא־שמי
 יג עליו ואמרתם נצלנו למען עשות את כל־התועבת האלה:
 יד המערת פרצים היה הבית הזה אשר־נקרא־שמי עליו
 יב בעיניכם גם אנכי הנה ראיתי נאם־ה': כי לכו־נא אל־
 יג מקומי אשר בשילו אשר שכנתי שמי שם בדאשונה וראו
 יד את אשר־עשיתי לו מפני רעת עמי ישראל: ועתה יען
 טו עשותכם את־כל־המעשים האלה נאם־ה' ואדבר אליכם
 טז השכם ודבר ולא שמעתם ואקרא אתכם ולא עניתם:
 יז ועשיתי לבית ואשר נקרא־שמי עליו אשר אתם בטחים בו
 יח ולמקום אשר־נתתי לכם ולאבותיכם כאשר עשיתי לשלו:
 טז והשלכתי אתכם מעל פני כאשר השלכתי את־כל־אחיכם
 את כל־זרע אפרים:

קרא גם עמוס, ה', 21-25.

- א. מהו הרעיון המשותף בדברי שלושת הנביאים, בתוקף היותם נביאים קלסיים? הסבר. (6 נקודות)
- ב. כל אחד משלושת הנביאים משתמש בשורש ש-מ-ע. הסבר כיצד אפשר ללמוד מהשימוש בשורש זה על הקשר בין חטא של העם לבין העונש עליו. בסס את תשובתך על כל אחד מהנביאים. (8 נקודות)

20. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא יחזקאל, ל"ד, 1-10.

וַיְהִי דְבַר־

א ה' אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן־אָדָם הַנִּבְאָה עַל־רְעֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְאָה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לְרַעִים כֹּה־אָמַר אֲדַנִּי ה' הוּא רֵעִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ רַעִים אוֹתָם הֲלוֹא הֵצֵאן יַרְעוּ הָרַעִים: אֶת־הַחֶלֶב תֹּאכְלוּ וְאֶת־הַצֶּמֶר תִּלְבְּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבַּחוּ הֵצֵאן לֹא תִרְעוּ: אֶת־הַנְּחָלוֹת לֹא תִזְקַתֶם וְאֶת־הַחֹלֶה לֹא תִפְאֲתֶם וְלֹנְשֵׁפֶרֶת לֹא חִבַּשְׁתֶּם וְאֶת־הַנְּדָחַת לֹא הִשְׁבַּתֶם וְאֶת־הָאֲבֹדֶת לֹא בִקִּשְׁתֶּם וּבְחֻזְקָה רַדִּיתֶם אֹתָם וּבַפֶּדֶךְ: וּתְפוּצִינָה מִבְּלִי רַעַה וְתִהְיִינָה לֹאֲכֹלָה לְכֹל־חַיִּית הַשָּׂדֶה וּתְפוּצִינָה: יִשְׁגוּ צֹאנִי בְּכָל־הַהָרִים וְעַל כָּל־גִּבְעָה רְמָה וְעַל כָּל־פְּנֵי הָאָרֶץ נִפְעוּ צֹאנִי וְאִין הוֹדֵשׁ וְאִין מִבְקֶשׁ: לָכֵן רַעִים שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר ה' חִירָאֲנִי נֹאֵם אֲדַנִּי ה' אִם־לֹא יֵעַן הָיוּת־צֹאנִי וּלְבֹו וְתִהְיִינָה צֹאנִי לֹאֲכֹלָה לְכֹל־חַיִּית הַשָּׂדֶה מֵאִין רַעַה וְלֹאֲדָרְשׁוּ רַעִי אֶת־צֹאנִי וַיִּרְעוּ הָרַעִים אוֹתָם וְאֶת־צֹאנִי לֹא רָעוּ: לָכֵן הָרַעִים שָׁמְעוּ דְבַר־ה' כֹּה־אָמַר אֲדַנִּי ה' הֲנִנִּי אֶל־הָרַעִים וְדָרְשְׁתִּי אֶת־צֹאנִי מִיָּדָם וְהִשְׁבַּתִּים מִרְעוֹת צֹאן וְלֹא־יִרְעוּ עוֹד הָרַעִים אוֹתָם וְהִצַּלְתִּי צֹאנִי מִפִּיהֶם וְלֹא־תִהְיִין לָהֶם לֹאֲכֹלָה:

א. בפסוקים 3-6 הנביא מעלה האשמות באמצעות משל.

הסבר שתי האשמות מפסוקים שונים במשל, ואת הנמשל לכל אחת מההאשמות.

ענה על פי פסוקים 3-6. (5 נקודות)

ב. על פי הקטע שלפניך, איזה עונש צפוי לנאשמים, ועל פי איזה עקרון גמול הוא יינתן?

(4 נקודות)

בהצלחה!